

være overflødig at komme ind paa en saadan Overveielse, saa vil jeg blot uden i mindste Maade at komme ind paa Spørgsmaalet om Nedsættelsen af en parlamentarisk Kommission, hvilket jo slet ikke ligger for i Oieblikket, gjøre en Bemærkning angaaende de Anstalter, hvortil der her sigtes. Det kan ikke negtes, at den Indretning, som de have, svarer til Samfundsforhold, der aldeles ikke ere tilstede nu. Det er altsaa en Selvfølge, at dette Things Flertal, der har den Overbevisning, at disse Midler ikke faae en til Nutidens Lavv svarende Anvendelse, og at der ikke kommer det fyldige Udbytte deraf for det nuværende Samfund, som kunde komme ud deraf, naar de havde en anden Indretning, bør tage denne Sag under Overveielse. Dette er Noget, der er aldeles nødvendigt, kan jeg sige, og jo mere den Regjering, vi have, staar paa et Fortids Standpunkt og ikke samstemmer med de Anskuelser, der hyldes af Fremskridtspartiet i dette Thing, desmere nødvendigt er det, at man gjør det klart for Regjeringen selv, hvad man vil, for at faae en Løsning af Sagen, der maaske endog kunde faae denne Regjerings Tilslutning. Lad os ikke glemme, at der angaaende ethvert af disse Instituters Forhold har været pleiet store Overveielser, og at der har været nedsat Kommissioner for at undersøge dem. Jeg skal minde om de Overveielser, der have fundet Sted om Forholdet mellem Universitetet og polyteknisk Læreaanstalt, og i sin Tid om den militære Højskole, som man ligeledes indtog i samme Cyclus af høiere Undervisningsanstalter. Lader os huske paa, at der har været nedsat en Regjeringskommission om Sorø Akademi. Har dette ikke været en Antydning af, at Regjeringen selv har troet, at der var Noget at gjøre? Men hvad er Resultatet blevet af alle disse Kommissioner og Undersøgelser? Er der kommet nogen Omformning af disse Stiftelsers Væsen? Er Universitetet dog ikke endnu en Embedsskole, for en stor Del indrettet som Forskole for Embedsmændenes Uddannelse, i Stedet for at det skulde være en fri videnskabelig Dannelsesanstalt? Det forekommer mig, at der endnu er Noget tilbage at gjøre paa dette Omraade; der er kun gjort et enkelt Skridt i den senere Tid, som har vundet Things og Rigsdagens Bifald, og det er Indførelsen af Examenkommissioner som Noget, der skulde løse Universitetet fra dets tidligere Stilling, men at der er endnu Mere at gjøre i denne Retning, derom tvivler formodentlig Ingen, der kender Noget til disse Forhold. Se vi hen til den Lov, der blev given for nogle Aar siden om de lærde Skoler, saa har denne paa ingen Maade tilfredsstillt de Fordringer, der herfra stilledes; der er endnu efter Folkethingets Anskuelse alt for mange Latinskoler til. Endelig er der en Institution med særlige Fonds, der ogsaa synes at blive anvendt paa en Maade, som ikke svarer til den

Senfagt, man havde ved Stiftelsen deraf; det er Kommunitetet, hvis Midler meget mere anvendes som en Suppleringskilde for Universitetets Udgifter end til Understøttelse til høiere Oplysning for den mindre bemidlede Del af Folket. Dette kan vel heller ikke negtes. Man betragte, hvilke af disse Anstalter man vil, og man kan ikke negte, at der er Anledning til engang at se disse Sager fra dette Things Standpunkt. Skulde det imod Formodning vise sig, at Thinget vil staa sig til No med det Gamle, ja saa var dette ogsaa et heldigt Resultat; thi vi vilde da faae Ende paa de Opfordringer, der nu snart i 20 Aar i det Mindste ere bleevne stillede fra Folkethingets Side om at faae disse Anstalter indbragne paa Finantsloven. Det ærede Medlem for Viborg spurgte, hvorfor man egentlig vil dette, og derpaa bemærkede han, at Administrationen maatte kunne gjøre det bedre. Men det ærede Medlem maa lægge Mærke til, at Administrationen af disse Midler bestandigt vedbliver at være henlagt under Kultusministeriet, skjøndt Domæne- eller i det Hele Finantsbestyrelsen vilde være bedre som Administration af disse Midler og langt billigere, end det kan være nu under den dobbelte Finantsbestyrelse, som vi have her i Landet. Hvad enten vi altsaa se hen til Anvendelsen af disse Midler eller til deres Administration, forekommer det mig, at der er fuld Grund for det nuværende Folkthings Flertal til at forsøge at faae disse Sager bragte ind i en anden Ænge end den, hvori de hidtil have været, eller i alt Fald til fra sit Standpunkt at faae en grundig Undersøgelse anstillet om, hvorledes man skal stille sig til dette Forhold. Denne mageløse Mistillid, som man nærer til fremtidige Rigsdage, er mig aldeles ubegribelig. Jo mere Rigsdagens kommer til at stemme overens med Befolkningens store Flertal, hvad den jo efter vor Grundlov skal, desto mere Haab maa man have om, at disse Midler ved Rigsdagens Hjælp ville faae en saadan Anvendelse, som er til Gavn for Folkets store Mængde. Og de, der tro, at, naar de Anskuelser trænge igjennem, som næres af den store Del af Befolkningen, vil al Videnskabelighed og Kunst blive banlyst her i Landet, miskende efter min Overbevisning i den bitterste Grad de Anskuelser, der næres af Folket i det Hele. Naar vi se hen til f. Ex. de Kunstanstalter, navnlig de Samlinger, der ere her i Byen, saa maa jeg spørge, om der er Nogen, der sætter mere Pris paa dem end netop den menige Mand, og ser man ikke netop store Skarer af Folket være tilstede, saa ofte de ere aabne, for at nyde Godt af, hvad der bydes, og dette er jo dog Videnskabens Resultater. Skulde da Folkets store Mængde være saa ensfoldig at tro, at saadanne Resultater kunne bringes tilveie uden at pleie den Mand og de Kundskaber, som frembringe disse Resultater. Nei, efter min Overbevisning er det en Mistkjendelse, som hviler i en Anskuelse, der